

Dosarul nr. 3ra-104/21

Prima instanță: Judecătoria Strășeni, sediul central – T. Andronic

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău – E. Palanciuc, V. Negru, A. Minciuna

DECIZIE

10 februarie 2021

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit
al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nina Vascan
Galina Stratulat
Iurie Bejenaru
Maria Ghervas

examinând recursul declarat de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret,

în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret împotriva Consiliului sătesc Cojușna, Primăriei satului Cojușna, persoane terțe Agenția Proprietății Publice, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova și Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat cu privire la anularea actului administrativ,

împotriva deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a admis apelul declarat de către Consiliul sătesc Cojușna, Primăria satului Cojușna, s-a casat hotărârea din 19 iunie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul central și s-a emis o nouă hotărâre,

constată:

La data de 18 decembrie 2019 Centrul Republican pentru Copii și Tineret a depus cerere de chemare în judecată în procedura contenciosului administrativ împotriva Consiliului sătesc Cojușna și Primăriei satului Cojușna, prin care a solicitat anularea deciziei Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”.

În motivarea acțiunii reclamantul a indicat că în baza Hotărârii Guvernului nr. 757 din data de 02 iulie 2007 cu privire la reorganizarea unor instituții din subordinea Ministerului Educației și Tineretului, a fost reorganizat prin fuziune (contopire) Palatul Național de Creație a Copiilor și Adolescenților, Centrul Tinerilor Turiști din Moldova, Centrul Republican al Tinerilor Naturaliști și Centrul de Creație Tehnico-Științifică a Elevilor din Moldova în Centrul Republican pentru Copii și Tineret.

Administrația Centrului Republican pentru Copii și Tineret la data de 21 noiembrie 2019, prin scrisoarea ÎS „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului” nr. 01-6-1-/1370, a fost informată despre suspendarea lucrărilor

cadastrale din satul Cojușna, raionul Strășeni prevăzute de contractul nr. 2-03/2019 cu prelungirea termenelor de executare pe perioada de până la rezolvarea de către organul care gestionează terenurile supuse delimitării, a problemelor abordate ce țin de apartenența bunurilor imobile, cât și celelalte terenuri atribuite și înstrăinate.

Reclamantul a menționat că ÎS „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului”, începând executarea lucrărilor cadastrale asupra terenurilor atribuite în folodină în anul 1987 Centrului Republican al Tinerilor Naturaliști (dar care sunt proprietatea statului Republica Moldova) în satul Cojușna, raionul Strășeni, a constatat că terenurile supuse delimitării, conform extraselor din Registrul bunurilor imobile, bunurile imobile (terenuri) cu nr. cadastrale XXXXX și XXXXX sunt înregistrate ca terenuri proprietate publică a unității administrativ-teritoriale de nivelul întâi Primăria satului Cojușna în baza deciziei nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”.

Reclamantul consideră că Consiliul sătesc Cojușna și Primăria satului Cojușna, în mod ilegal și samovolnic, fără acordul Agenției Proprietății Publice, au acaparat bunurile imobile ce aparțin altei entități.

Prin încheierea din 28 ianuarie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul central s-au atras în proces în calitate de persoane terțe Agenția Proprietății Publice, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova și Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat. (f.d. 48, vol. I)

Prin hotărârea din 19 iunie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul central s-a admis cererea de chemare în judecată depusă de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret. S-a anulat decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna” ca fiind emisă contrar prevederilor legii. (f.d. 158, 181-185, vol. I)

Consiliul sătesc Cojușna și Primăria satului Cojușna, în termen, au declarat apel împotriva hotărârii din 19 iunie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul central.

Prin decizia din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău s-a admis apelul declarat de către Consiliul sătesc Cojușna și Primăria satului Cojușna. S-a casat hotărârea din 19 iunie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul central și s-a emis o nouă hotărâre, prin care s-a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret. S-a anulat pct. 2 și 3 din decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”. În rest cerințele s-au respins. Hotărârea în partea admiterii cerințelor nu se supune executării. (f.d. 38, 39-48, vol. II)

Nefiind de acord cu decizia instanței de apel, Centrul Republican pentru Copii și Tineret a depus recurs, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, cu menținerea hotărârii din 19 iunie 2020 a Judecătoriei Strășeni, sediul central. (f.d. 51, 61-71, vol. II)

În motivarea recursului recurentul a invocat că concluziile instanței de apel expuse în decizie sunt în contradicție cu circumstanțele cauzei.

Consideră că instanța de apel a aplicat greșit și eronat normele de drept material, procedural și nu a ținut cont de actele normative în vigoare. Respectiv, instanța de apel urma să reflecte în decizie motivele concluziilor sale privind admiterea unor probe și respingerea altor probe.

Cu referire la termenul de depunere a recursului se reține că conform art. 245, alin. (1) din Codul administrativ recursul se depune la instanța de apel în termen de 30 zile de la notificarea deciziei instanței de apel, dacă legea nu stabilește un termen mai mic. Instanța de apel transmite neîntârziat Curții Supreme de Justiție recursul împreună cu dosarul judiciar.

Conform art. 245, alin. (2) din Codul administrativ motivarea recursului se prezintă Curții Supreme de Justiție în termen de 30 de zile de la notificarea deciziei instanței de apel. Dacă se depune împreună cu cererea de recurs, motivarea recursului se depune la instanța de apel.

Instanța de apel a pronunțat decizia la data de 28 octombrie 2020.

Centrul Republican pentru Copii și Tineret a depus recurs nemotivat la data de 02 noiembrie 2020,

Din materialele dosarului rezultă că instanța de apel a notificat participanților la proces copia deciziei motivate la data de 27 noiembrie 2020, fapt confirmat prin informația de expediere a actului judecătoresc prin poșta electronică. (f.d. 50, v. II)

Ulterior, la 28 decembrie 2020 Centrul Republican pentru Copii și Tineret a depus recurs motivat. Astfel, obligația de contestare în termen a fost îndeplinită.

La 07 decembrie 2020 și la 29 decembrie 2020, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa Consiliului sătesc Cojușna, Primăriei satului Cojușna, Agenției Proprietății Publice, Ministerului Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova și Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat copia recursului nemotivat și a recursului motivat declarat de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret. (f.d. 53, 73, 74, vil. II)

Completul specializat relevă că Consiliul sătesc Cojușna și Primăria satului Cojușna au recepționat copia recursului, depunând la data de 11 ianuarie 2021 referință, prin care au criticat recursul, solicitând declararea acestuia ca fiind inadmisibil, iar în cazul admisibilității cererii, a dispune respingerea recursului declarat de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret.

Ministerul Educației, Culturii și Cercetării al Republicii Moldova, de asemenea, a recepționat copia recursului, iar la data de 15 ianuarie 2021 a depus referință, prin care a menționat că argumentele recurentului Centrul Republican pentru Copii și Tineret expuse în recurs și cerințele sunt întemeiate, care urmează a fi admise în forma solicitată.

Agencia Proprietății Publice și Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat au recepționat copia recursului expediat, fapt confirmat prin avizele de recepție anexate la materialele dosarului, cât și informația privind expedierea recursului prin poșta electronică, fără a depune referințe. (f.d. 58-60, 73, 74, vol. II)

Prin încheierea din 27 ianuarie 2021 a Curții Supreme de Justiție a fost declarat admisibil recursul depus de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret împotriva deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și s-a numit pentru examinare în complet din 5 judecători.

Conform articolului 247 din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează și soluționează recursul fără ședință de judecată. Dacă consideră necesar, Curtea Supremă de Justiție poate decide citarea participanților la proces.

La caz, completul nu consideră oportun de a cita participanții la proces pentru a se pronunța cu privire la problemele invocate în recurs, deoarece argumentele recurentului Centrul Republican pentru Copii și Tineret au fost expuse cu suficientă claritate, iar intimații prin referințele depuse și-au expus punctele de vedere asupra litigiului.

Verificând argumentele invocate în recurs, prin prisma materialelor din dosar și opiniile formulate de intimați în referințele depuse, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție consideră necesar de a admite recursul, a casa integral decizia instanței de apel și a restitui cauza instanței de apel, din considerentele ce urmează.

Articolul 248 din Codul administrativ stipulează la alin. (1) lit. d) că, examinând recursul, Curtea Supremă de Justiție adoptă decizie, prin care casează integral decizia instanței de apel și restituie cauza instanței de apel dacă, în baza limitelor stabilite de lege ale examinării recursului, nu poate adopta o soluție finală în acest caz.

Conform art. 194 alin. (2) din Codul administrativ în procedura de examinare a cererilor de recurs, hotărârile și deciziile contestate se examinează din oficiu în privința existenței greșelilor procedurale și aplicării corecte a dreptului material.

În conformitate cu art. 21 alin. (1) din Codul administrativ autoritățile publice și instanțele de judecată competente trebuie să acționeze în conformitate cu legea și alte acte normative.

Articolul 22 alin. (1) din Codul administrativ indică că autoritățile publice și instanțele de judecată competente cercetează starea de fapt din oficiu. Acestea stabilesc felul și volumul cercetărilor și nu sunt legate nici de expunerile participanților, nici de cererile lor de reclamare a probelor.

Potrivit articolului 219 alin. (1) din Codul administrativ, instanța de judecată este obligată să cerceteze starea de fapt din oficiu în baza tuturor probelor legal admisibile. (2) Instanța de judecată depune eforturi pentru înlăturarea greșelilor de formă, explicarea cererilor neclare, depunerea corectă a cererilor, completarea datelor incomplete și pentru depunerea tuturor declarațiilor necesare constatării și aprecierii stării de fapt. Instanța de judecată indică asupra aspectelor de fapt și de drept ale litigiului care nu au fost discutate de participanții la proces.

Din materialele dosarului s-a constatat că prin ordinul comun al Comitetului Agroindustrial al RSSM și Ministerul Învățământului al RSSM nr. 443/442 din 04.12.1986, clădirile și accesoriile, în care este amplasat Centrul Republican al Tinerilor Naturaliști din satul Cojușna, au fost transferate cu titlu gratuit de la balanța sovhoz-fabrică „Biruința” la balanța Centrului Republican al Tinerilor Naturaliști. (f.d. 5, vol. I)

Prin Hotărârea Guvernului nr. 353 din 08.10.1987 s-a dispus retragerea terenurilor cu suprafața de 3,35 ha de la balanța sovhoz-fabrica „Biruința” și transmis pentru utilizare Centrului Republican al Tinerilor Naturaliști. (f.d. 4-6, v. I)

Totodată, prin decizia Comitetului Executiv al Sovietului Raional Strășeni de Deputați ai norodului nr. 1.10 din 29.01.1988 s-a dispus de a elibera Centrului

Republican al Tinerilor Naturaliști Actul de Stat pentru dreptul de folosire a pământului cu suprafața de 3,55 ha a sovhozului-fabrică „Biruința”. (f.d. 6, vol. I)

Prin Hotărârea Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005 „Cu privire la aprobarea listei bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile”, s-au aprobat listele bunurilor imobile, proprietate a statului, aflate în administrarea ministerelor, departamentelor și altor autorități ale administrației publice centrale, conform anexelor nr. 22¹², precum și listele bunurilor imobile care se transmit de la balanța autorităților administrației publice centrale la balanța autorităților administrației publice locale și de la balanța autorităților administrației publice locale la balanța autorităților administrației publice centrale, conform anexelor nr. 23-25.

Prin anexa nr. 22¹² la Hotărârea Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005 s-a aprobat lista bunurilor imobile, proprietate a statului, utilizate în scopuri educaționale și pentru servicii auxiliare, aflate în administrarea Ministerului Educației, Culturii și Cercetării, unde la pct. 288 este indicat Centrul Republican pentru Copii și Tineret, având în administrare blocul de studii din r-nul Strășeni, satul Cojușna. (f.d. 13, vol. I)

În baza Hotărârii Guvernului Republicii Moldova nr.757 din data de 02 iulie 2007 „Cu privire la reorganizarea unor instituții din subordinea Ministerului Educației și Tineretului” a fost reorganizat prin fuziune (contopire) Palatul Național de Creație a Copiilor și Adolescenților, Centrul Tinerilor Turisti din Moldova, Centrul Republican al Tinerilor Naturaliști și Centrul de Creație Tehnico-Științifică a Elevilor din Moldova, în Centrul Republican pentru Copii și Tineret.

Centrul Republican pentru Copii și Tineret a afirmat că în anul 2019 a încheiat cu Întreprinderea de Stat „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului” contractul cu privire la efectuarea lucrărilor cadastrale nr. 2-03/2019 privind terenul atribuit în folosință prin Hotărârea Guvernului nr. 353 din 08.10.1987.

Prin scrisoarea nr. 01-6-10-1370 din data de 21 noiembrie 2019, Întreprinderea de Stat „Institutul de Proiectări pentru Organizarea Teritoriului” a informat Centrul Republican pentru Copii și Tineret despre imposibilitatea efectuării lucrărilor cadastrale comandate pe motiv că suprafețele constatate în teren nu corespund materialelor de atribuire a terenurilor din anul 1987, solicitând prezentarea pentru continuarea lucrărilor actele confirmative privind micșorarea suprafeței terenurilor supuse delimitării față de cele atribuite anterior și că în timp au avut loc modificări ale stării terenurilor supuse delimitării, acestea fiind înregistrate ca proprietate privată a unității administrativ-teritoriale Cojușna cu nr. cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX. (f.d. 15, vol. I)

Materialele cauzei mai atestă că Consiliul sătesc Cojușna prin decizia nr. 3.8 din 18 aprilie 2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna” a decis:

1. Se declară dreptul de proprietate al UAT Cojușna, r-nul Strășeni asupra bunurilor imobile și anume terenul cu nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 0,936 ha extravilan, cu destinație agricolă, din domeniul privat; terenul cu nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 0,6115 ha, intravilan, cu destinație construcție (amenajat), din domeniul public; terenul cu nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de

0,0488 ha, intravilan, cu destinație construcție (amenajat), din domeniul public; terenul cu nr. cadastral XXXXX, cu suprafața de 0,4205 ha, intravilan, cu destinație construcție (amenajat) din domeniul public.

2. Se declară dreptul de proprietate al UAT Cojușna, r-nul Strășeni, asupra bunurilor imobile (construcțiile amplasate pe terenul cu nr. cadastral XXXXX) și anume : 01 - Centrul Republican al Tinerilor Naturiști, cu suprafața de 469,4 m.p.; 02 – depozit pentru combustibil, cu suprafața de 45,9 m.p., 03 – garaj, cu suprafața de 48,2 m.p.; 04 – depozit cu subsol, cu suprafața de 35,6 m.p.; 05 – garaj pentru autobuz, cu suprafața de 42,6 m.p.; 06 – construcție, cu suprafața de 63,2 m.p..

3. Se înregistrează bunul imobil și anume construcția : 01 – Centrul Republican al Tinerilor Naturiști, cu suprafața de 469,4 m.p..

Centrul Republican pentru Copii și Tineret, a expediat Consiliului sătesc Cojușna și Primăriei satului Cojușna, cererea prealabilă nr. 360 din 02 decembrie 2019, prin care a solicitat anularea deciziei nr. 3.8 din data de 18 aprilie 2019.

Ulterior, la data de 18 decembrie 2019 Centrul Republican pentru Copii și Tineret a depus prezenta acțiune în judecată, solicitând anularea deciziei Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18 aprilie 2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unități administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”.

Oficiul teritorial Chișinău al Cămelariei de Stat, prin notificarea nr. 1304/OT4-1053 din 23.12.2019 a declanșat procedura controlului de legalitate asupra deciziei Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”.

Consiliul sătesc Cojușna prin decizia nr. 1.1 din 02.01.2020 „Cu privire la cererea prealabilă și notificarea Oficiului teritorial Chișinău al Cămelariei de Stat a abrogat pct. 2 și pct. 3 din decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ teritoriale Cojușna”. (f.d. 46)

La data de 28.01.2020 Oficiul teritorial Chișinău al Cămelariei de Stat a depus la Judecătoria Strășeni, sediul central cerere de chemare în judecată împotriva Consiliului s. Cojușna, solicitând anularea deciziei Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”. În acțiune, a indicat că la emiterea deciziei au fost constatate abateri de la prevederile art. 21 din Legea privind delimitarea proprietății publice nr. 29 din 05.04.2018. Astfel, pct. 1 din decizia supusă controlului a fost adoptată în lipsa actelor prevăzute de lege.

Oficiul teritorial Chișinău al Cămelariei de Stat a înaintat în prima instanță o cerere, prin care a solicitat comasarea acțiunilor aflate pe rol a Oficiului teritorial Chișinău al Cămelariei de Stat și a Centrului Republican pentru Copii și Tineret, obiectul cărora este decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității

administrativ-teritoriale Cojușna”, care a fost respinsă, prin încheierea din 12 iunie 2020 a Judecătorei Strășeni, sediul central. (f.d. 78-80, vol. I)

În prezent, conform Portalului național al instanțelor de judecată, cauza de contencios administrativ la acțiunea Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat împotriva Consiliului sătesc Cojușna, cu privire la anularea actului administrativ, se află pe rolul Judecătorei Strășeni, sediul central.

Judecând separat acțiunea Centrului Republican pentru Copii și Tineret, Judecătoria Strășeni, sediul central a ajuns la concluzia de a admite cererea de chemare în judecată, a anula decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”, ca fiind emisă contrar prevederilor legii.

Rejudecând în apel cauza, Curtea de Apel Chișinău a casat hotărârea, adoptând o nouă hotărâre, prin care a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret. A anulat pct. 2 și 3 din decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrative-teritoriale Cojușna”. În rest cerințele au fost respinse.

Efectuând controlul judiciar al deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, instanța de recurs ridică o problemă de drept procedural în ceea ce privește soluționarea de către instanța de apel a litigiului, și anume, neelucidarea tuturor circumstanțelor importante spetei, abținerea de a răspunde la toate întrebările (argumentele) ridicate de părți, fapt prin ce s-au comis încălcări, care au generat emiterea unei hotărâri neargumentate.

Potrivit jurisprudenței stabilite, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a învederat că unul din principiile legate de administrarea corectă a justiției se referă la hotărârile instanțelor de judecată, care ar trebui să explice în mod adecvat raționamentele pe care se bazează. Măsura în care se aplică această obligație de motivare poate varia în funcție de natura deciziei și trebuie determinată în funcție de circumstanțele cauzei (a se vedea *Moreira Ferreira*, ibidem, parag. 84; *OrlenLietuva LTD. vs Lituania*, 29 ianuarie 2019, parag. 82).

Cu titlu de principiu, o decizie judiciară nu poate fi calificată ca fiind arbitrară până la constatarea unui prejudiciu efectiv adus corectitudinii generale a procedurii judiciare, cu excepția cazului în care nu sunt prezentate motive pentru adoptarea acesteia sau motivele date se bazează pe o eroare de fapt sau de drept evidentă manifestată de instanța internă, rezultând în o „negare a justiției” (a se vedea *Andelkovicvs Serbia*, 9 aprilie 2013, parag. 27; *Bochanvs Ucraina* (nr. 2), Marea Cameră, 5 februarie 2015, parag. 61 – 63; *Gelenidzevs Georgia*, 7 noiembrie 2019, parag. 28). Logica aflată la baza noțiunii de „eroare evidentă de apreciere”, astfel cum este utilizată în contextul art. 6 § 1 din Convenție, este fără îndoială aceea că, având în vedere că eroarea de fapt sau de drept comisă de instanța națională este atât de vădită încât este calificată drept „evidentă” – în sensul că nu ar fi putut fi comisă de niciun magistrat rezonabil – este posibil ca aceasta să fi adus atingere echității procesului (a se vedea *Dulauransvs Franța*, 21 martie 2000, parag. 33 – 34). Totodată, o hotărâre judecătorească care nu are niciun temei legal în dreptul intern și nu permite realizarea unei legături între faptele stabilite, dreptul aplicabil

și rezultatul procesului, avea, în plus, un caracter arbitrar și trebuia interpretată drept o „denegare de justiție” (a se vedea Andelkovic, pre-citat, parag. 27).

Procedând la examinarea fondului recursului, Colegiul lărgit învederează că exigența motivării hotărârii judecătorești este o garanție a caracterului echitabil al procedurii și împotriva arbitrariului instanței de judecată. În acest caz, instanța de apel are obligația de a indica motivele raționamentelor sale și să facă referire la legea guvernantă a speței. Pe baza acestei analize juridice, instanța de apel trebuie să tragă concluziile de rigoare în urma examinării cererilor de apel. Etapele menționate trebuie să fie consecutive și să se afle într-o strânsă legătură logică, ceea ce consolidează ipoteza că soluția finală a instanței de judecată urmează să rezulte din partea motivată a hotărârii judecătorești.

În speță, Colegiul lărgit reține că Centrul Republican pentru Copii și Tineret pretinde că Consiliul sătesc Cojușna și Primăria satului Cojușna în mod ilegal și samovolnic, fără acordul proprietarului, au acaparat bunurile imobile ce aparțin altei entități, în baza Hotărârii Guvernului nr. 757 din 02.07.2007 „Cu privire la reorganizarea unor instituții din subordinea Ministerului Educației și Tineretului”, referindu-se în special la terenurile cu nr. cadastral XXXXX, XXXXX și construcțiile amplasate pe aceste terenuri.

Astfel, instanțele urmau să cerceteze această stare de fapt și să verifice cine a fost proprietarul bunurilor imobile (terenuri) pînă la înregistrarea în Registrul bunurilor imobile a dreptului de proprietate a unității administrativ-teritoriale Cojușna, în baza deciziei nr. 3.8 din 18.04.2019 a Consiliului sătesc Cojușna, cât și legalitatea înregistrării bunurilor pe numele Consiliului sătesc Cojușna.

La acest capitol, instanța de recurs observă că Primăria satului Cojușna, prin scrisoarea nr. 750 din 18.12.2019 s-a adresat către Agenția Proprietății Publice, prin care a solicitat să-i ofere informația cu privire la proprietarul bunurilor imobile cu nr. cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX situate în satul Cojușna, raionul Strășeni, dar nu a prezentat răspunsul la această scrisoare. (f.d. 35, vol. I)

De asemenea, în cadrul examinării cauzei, Primăria satului Cojușna a înaintat un demers, prin care, a menționat că Centrul Republican pentru Copii și Tineret nu a prezentat alături de acțiunea înaintată Extrasul din Registrul bunurilor imobile în privința bunurilor imobile indicate în decizia contestată și acest demers a rămas nesoluționat, deși este important pentru justa soluționare a litigiului.

Primăria satului Cojușna a prezentat extrase sumare din Registrul bunurilor imobile, prin care se atestă că dreptul de proprietate asupra bunurilor imobile cu nr. cadastrale XXXXX, XXXXX, XXXXX, XXXXX a fost înregistrat pe numele satului Cojușna, raionul Strășeni în baza deciziei nr. 3.8 din 18.04.2019, fără a prezenta o informație desfășurată privind evoluția dreptului de proprietate asupra acestor imobile. (f.d. 118-121, vol. I)

Colegiul lărgit reține că din extrasele din Registrul bunurilor imobile nu se poate identifica cine a fost proprietarul bunurilor imobile indicate în decizia nr. 3.8 din 18.04.2018 pînă la data înregistrării lor pe numele unității administrativ-teritoriale. Dacă eventual, dreptul de proprietate asupra acestor bunuri pînă în anul 2019 îl deținea statul Republica Moldova, care și a transmis terenul în folosință Centrului Republican pentru Copii și Tineret (Centrul Republican al Tinerilor Naturaliți), atunci era obligația instanțelor să verifice procedura transferului dreptului de proprietate de la o entitate la alta.

Din copia cererii de chemare în judecată a Oficiului teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat, care se judecă în procedură separată și care până în prezent se află pe rolul instanței de fond, rezultă că la emiterea deciziei nr. 3.8 din 12.04.2019 „Cu privire la declararea dreptului de proprietate pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna și înregistrarea bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale Cojușna”, Consiliul satului Cojușna a admis abateri de la prevederile art. 21 din Legea privind delimitarea proprietății publice nr. 29 din 05.04.2018, care indică în (1) că delimitarea terenurilor proprietate publică în funcție de apartenență se realizează pe calea coordonării listelor de terenuri proprietate publică a statului, a unităților administrativ-teritoriale, întocmite ca urmare a inventarierii, a elaborării proiectelor de formare, a stabilirii hotarelor și suprafeței terenurilor respective. (2) Delimitarea terenurilor proprietate publică în funcție de apartenență include: a) întocmirea, în baza actelor de inventariere, de către autoritățile administrației publice centrale/alte autorități ale statului și de către autoritățile executive ale administrației publice locale/autoritatea executivă a administrației publice a unității teritoriale autonome Găgăuzia a listelor de terenuri pe care aceste autorități le dețin în administrare, în folosință, în gestiune și prezentarea listelor organului abilitat cu funcții de promovare și implementare a politicii de stat în domeniul relațiilor funciare și organizării teritoriului pentru sistematizare, precum și crearea bazei de date; b) formarea, de către organul abilitat cu funcții de promovare și implementare a politicii de stat în domeniul relațiilor funciare și organizării teritoriului, a comisiei de lucru privind delimitarea terenurilor proprietate publică; c) identificarea terenurilor proprietate publică incluse în listele menționate la lit. a), întocmirea procesului-verbal al ședinței comisiei de lucru privind delimitarea terenurilor proprietate publică, elaborarea planurilor de contur al terenurilor proprietate publică, a planurilor geometrice și coordonarea acestora cu autoritățile administrației publice centrale de specialitate și cu autoritățile administrației publice locale.

În aceste circumstanțe completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție conchide că instanța de apel prematur a ajuns la concluzia privind admiterea parțială a cererii de chemare în judecată, în situația în care din probele materiale nu este clar cine a fost proprietarul bunurilor imobile indicate în decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019, până la înscrierea în Registrul bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale, precum și dacă a fost respectată procedura de delimitare a bunurilor imobile indicate în decizia sus menționată.

Pentru a elucida aceste aspecte instanța de apel urma să examineze argumentele invocate de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret și să stabilească proprietarul inițial al bunurilor imobile indicate în decizia Consiliului sătesc Cojușna nr. 3.8 din 18.04.2019 și dacă a fost respectată procedura de delimitare a bunurilor imobile.

Din analiza deciziei instanței de apel rezultă că instanța nu a dat răspuns acestor argumente, deși acesta reprezintă un punct forte în soluționarea justă a litigiului.

Aici, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al

Curții Supreme de Justiție ține să menționeze că prin prisma Codului administrativ atât instanța de apel, cât și instanța de fond la etapa de pregătire a dezbaterilor judiciare aveau obligația, la cerere sau din oficiu, de a clarifica circumstanțele care trebuie probate și probele suplimentare care trebuiau a fi prezentate de către participanți, să solicite probele necesare examinării complete și soluționării juste a cauzei de contencios administrativ.

În acest context instanța de apel urma să verifice cine a fost proprietarul bunurilor imobile nr. cadastrale XXXXX, XXXXX până în anul 2019, și anume, pînă la data înscrierii în Registrul bunurilor imobile pe numele unității administrativ-teritoriale satul Cojușna, raionul Strășeni, cum a avut loc delimitarea terenurilor și dacă a fost respectată procedura de delimitare prevăzută în art. 21 din Legea privind delimitarea proprietății publice nr. 29 din 05.04.2018

Pe baza celor relatate, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție constată că instanța de apel nu a analizat elementele descrise mai sus, nu a solicitat probe suplimentare necesare examinării complete și soluționării juste a litigiului, acțiuni, prin care a neglijat prevederile art. 219, 238 alin. (2) din Codul administrativ.

În plus, Colegiul lărgit notează că în jurisprudența sa consecventă, Curtea Europeană a constatat în mod frecvent încălcări ale articolului 6 parag. 1 din Convenție, în special, în cauzele care ridicau probleme cu privire la motivarea hotărârilor judecătorești (a se vedea Fomin vs Moldova, 11 octombrie 2011, parag. 31 și 34; Mitrofan vs Moldova, 15 ianuarie 2013, parag. 54; Lebedinschi vs Moldova, 16 iunie 2015, parag. 31, 36; Nichifor vs Moldova, 20 septembrie 2016, parag. 30). Astfel, constatările de mai sus în sine ar putea fi o bază temeinică pentru stabilirea încălcării articolului 6 din CEDO.

În contextul celor relatate Colegiul lărgit concluzionează că instanța de apel prematur a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret, invocând că contrar art. 93 alin. (1) din Codul administrativ, nu a prezentat instanței nici un înscris care ar demonstra titlul de proprietar al Centrului asupra terenurilor sau careva alte probe din care s-ar putea deduce faptul că, este îndreptățit de a se considera proprietar al terenurilor menționate, ori Centrul Republican pentru Copii și Tineret pretinde a avea drept asupra acestui teren în baza Hotărârii Guvernului nr. 351 din 23 martie 2005 Cu privire la aprobarea listei bunurilor imobile proprietate publică a statului și la transmiterea unor bunuri imobile și Actului de Stat pentru dreptul de folosire a pământului a sovhozului-fabrică „Biruînța”.

Drept consecință, instanța de recurs apreciază ca fiind premature concluziile instanței de apel ce au stat la baza admitterii parțiale a acțiunii, ori nu s-au elucidat toate circumstanțele importante speței, nu s-a dat răspuns la toate argumentele ridicate în fața sa și nu s-au solicitat probe suplimentare necesare examinării complete și soluționării juste a litigiului. În cazul în care instanța de judecată se abține de a da un răspuns special și explicit la cele mai importante întrebări, fără a acorda părții, care a înaintat obiecții cu privire la acțiunea în contencios administrativ, posibilitatea de a ști dacă acest mijloc de apărare a fost neglijat sau respins, acest fapt se va considera o încălcare a dreptului la un proces echitabil (speța HiroBalani c. Spaniei, hotărârea din 09 decembrie 1994).

Actul judecătoresc trebuie să corespundă tuturor normelor de drept, să fie clar, înțeles de părțile implicate în litigiu și să răspundă în mod sigur și expres la toate cererile și obiecțiile formulate de către părți, ceea ce în speță lipsește.

Având în vedere caracterul încălcărilor săvârșite de instanța de apel, unica posibilitate de corectare a acestora este casarea deciziei din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și restituirea cauzei spre rejudecare.

O altă soluție decât aceea de trimitere a cauzei spre rejudecare ar echivala cu o validare și protejare a unor încălcări ale legii procedurale săvârșite de instanța de apel, întrucât, dacă modul de abordare al Curții de Apel Chișinău ar fi însoțit și de alte instanțe, s-ar ajunge la o inexistență, de fapt, a instanțelor de al II-lea grad de jurisdicție, la inutilitatea unei judecăți și, implicit, la o atingere severă adusă drepturilor și intereselor legitime ale persoanelor.

Din considerentele menționate și având în vedere faptul că corectarea erorii instanței de apel la judecarea cauzei în ordine de recurs nu este posibilă, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret, de a casa integral decizia din 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău și de a restitui cauza pentru rejudecare la Curtea de Apel Chișinău.

În conformitate cu art. 247 și art. 248, alin. (1), lit. d) din Codul administrativ, completul specializat pentru examinarea acțiunilor în contencios administrativ al Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

decide:

Se admite recursul declarat de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret.

Se casează decizia din data de 28 octombrie 2020 a Curții de Apel Chișinău, emisă în cauza de contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de către Centrul Republican pentru Copii și Tineret împotriva Consiliului sătesc Cojușna, Primăriei satului Cojușna, persoane terțe Agenția Proprietății Publice, Ministerul Educației, Culturii și Cercetării a Republicii Moldova și Oficiul teritorial Chișinău al Cancelariei de Stat cu privire la anularea actului administrativ, cu remiterea cauzei la rejudecare la Curtea de Apel Chișinău, în alt complet de judecată.

Decizia nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței,
judecătorul

Tamara Chișca- Doneva

judecători

Nina Vascan

Galina Stratulat

Iurie Bejenaru

Maria Ghervas